

in učiteljstvu, da bi lažje dosegli svoj namen. Hlinijo se nam prijatelje, ako potreba nanese, med tem ko so naši neizprosni sovražniki. Vsako sredstvo jim je dobro, če je še tako podlo in škodljivo, samo da lažje dosežejo svoj ideal. Rajši hočejo razbiti deželni zbor in s tem ovirati vsak napredek šolstva in ljudske blaginje, nego da bi kaj storili za nas.

Kaj pa poreče naš brate „Slovenec“ k temu stvarnemu pojasnilu? Vtaknil ga bo v žep in bo tih kakor navadno, ali pa bo vzel svojo blagoslovljeno golido ter nas polival z gnojuico in psoval z brezverci, lažnjivci in drugimi, le njemu pristojnimi izrazi. Ostal bo sam sebi svest in nam neizprosen sovražnik.

Ljudje, ki služijo tej gardi in vodijo naše ubogo ljudstvo za nos in v prepad nazadnjaštva, niso vredni samo našega odkritosrčnega „fej te bodi!“, ampak zaslužijo še vse drugače plačilo!

Kritikujoči glasovi.

Naš stari prijatelj „Domoljub“ se je v št. 9. zopet oglasil in nas ljudstvu priporočil z nastopnimi besedami: „Pri nas zlasti še na Kranjskem so tako žalostne razmere, da če je le kak liberalcec v vasi, je gotovo to ljudski učitelj. Kako more liberalcec versko vzgajati našo slovensko mladino, ni treba razpravljati, saj sami dovolj skušate. Potem pa pridejo učitelji in vpijejo: Vi ste proti nam, vi zaničujete učiteljski stan. To je laž; učiteljskega stanu nihče ne zaničuje, nasprotno vedno in povsod povdarjamo, kako lep stan je in kako zelo veliko dobrega lahko naredi, ako dela po svoji vesti in veri. Smo pa odločno proti učiteljskemu liberalizmu, katerega bomo vedno in povsod pobijali, ker liberalizem in verska vzgoja ne moreta in ne moreta biti mogoča oba ob enem. Če imate liberalnega učitelja in če dela po liberalnih načelih, potem more mladino vzgajati le v tistem duhu in jo tako samo odtujiti veri in duhovstvu.“

Torej pri nas so jako žalostne razmere, ker smo učitelji liberalni in kot taki ne moremo versko vzgajati mladine. Zakaj ne, tega „Domoljub“ ne pove, ampak pusti vprašanje odprto, da zavedeno ljudstvo lahko pride do sklepa: liberalcec in brezverec sta eno in isto. Mi trdimo, da mi veliko dobrega naredimo, ker delamo po vesti in veri. Kar se tiče naše vesti, nismo nikomur odgovorni, najmanj pa „Domoljubu“ in njegovim pristašem. Ako bi pa po veri ne vzgajali mladine, imamo kmalu vse naše protivnike in tudi višje oblasti na glavi. Zakaj „Domoljub“ ne pokaže s prstom na učitelje, ki ne uče po veri njim izročene mladine? Z edinega vzoka ne, ker za nobenega ne ve, ampak po svoji stari navadi vedno sumniči in nas z namenom pri ljudstvu spravlja ob dobro ime. Vse tisto hvalisanje: kako lep je učiteljski stan in da ga nihče ne zaničuje — so samo besede in nič drugega. Ako bi držali z njim in delali po njegovi volji, bi nas celo povzdigoval v tretja nebesa. A boli ga, da duhovni nimajo več tiste oblasti čež učitelja in tistega vpliva kakor nekdanj v šoli, zato gre po njegovem mnenju vse narobe, zato so pri nas tako žalostne razmere in zato vpije „Domoljub“, da hočemo mladino odtujiti duhovstvu. Ne, ta trditev je kriva. Mi samo ne pustimo duhovnikom segati v svoje področje, ne dovoljujemo katehetom poučevati verouka, kadar se njim poljubi, se ne damo od njih politično vladati itd., zato smo po njegovem mnenju liberalci in zaraditega nas hoče po-

čiti pri ljudstvu. Pustimo ga, naj vpije kakor mu drago, mi se ne zmenimo za njegovo vpitje. Tudi ga ne vprašamo za svet, po kateri poti naj vodimo mladino. Ampak mi hodimo po poti, ki se nam zdi prava, ne njemu. Od tod prihaja jeza in srd na nas, odtod vedno zabavljanje čez liberalne učitelje, da ne znamo mladine versko vzgajati, dočim pusti klerikalne učitelje pri miru, dasi niso sami svetniki, ampak bolj svetohlinci in klečeplazci.

* * *

Pravne šolske razmere v Galiciji. Zadnja številka levovske „Szkole“ donáša nekaj karakterističnih slučajev, ki osvetljujejo v pravi bengalični luči postopanje nekaterih c. kr. okraj. šol. nadzornikov — teh skrbnih varuhov sankcioniranih šolskih zakonov — kako lahke vesti prelamljajo obstoječe šolske zakone.

Navaja tri slučaje. Dostavlja pa, da noče z imeni na dan, a da so na razpolago v uredništvu. Prvi slučaj: V nekem okraju je stopil že pred letom dni neki nadučitelj v pokoj, ki je obenem zastopnik učiteljstva v c. kr. okraj. šolskem svetu. No, mož se čuti še vedno sposobnega zastopati koristi učiteljstva, čeravno ni več sposoben poučevati mladine. Seveda je tu dvojen razložek, zakaj za zastopnika učiteljskih koristi je dober penzionist, ker ima vsaj toliko sposobnosti, da le kima, kar mu poreče gospod nadzornik, ki je notabene slepo orodje c. kr. okrajnega glavarja, pri poučevanju pa je treba rabiti jezik in pa študirati formalne stopnje.

Drug slučaj: Na neki štirimrazrednici službuje precej prileten nadučitelj, poseben prijatelj ondotnega c. kr. okr. nadzornika. Moža sta se nekaj časa dobro razumela, in nadučitelj je dobil vselej kako pohvalno pismo, ako ga je slučajno potreboval. A prišlo je drugače! Nekoč sta se sprla radi neke precej delikatne stvarce, no, in dotični nadzornik je v svojem inšpekcijskem poročilu čisto zdelal ono šolo in nadučitelja, češ, da uspehi na tej štirimrazrednici niti ne dosežajo uspehov na kaki gorski dvorazrednici.

Tretji slučaj: Na neki dvorazrednici in na neki trirazrednici sta bili razpisani dve učiteljski službi. Za prvo so se oglasili štirje prosilci, a za drugo pa ena prosilka. A glejte čuda! C. kr. okr. šol. nadzornik onega okraja, ki je poseben prijatelj raznih prostovoljnih doneskov, je sprejemal pri obeh službah prošnje, ki so dohajale — post festum, to je po preteku razpisanega termina — in se potezal s posebno vnemo za te zakasnele prošnje. Prva je došla štiri dni pozneje, a druga pa celih 19 — reci devetnajst dni. Da je mož pogorel s svojo zakonodajno znanostjo, se ob sebi umeva. — In to je prav!

V listnici uredništva pa naznanja „Szkola“, da se je samostojni državni poslanec Breiter ponudil gališkemu učiteljstvu, da hoče zbirati zbirko takih slučajev in jo bo slednjič izročil pl. Hartlu „ad maiorem gloriam Galicie“.

Tudi pri nas bi bilo dobro, da se morebitni taki slučajji izroče javnosti in onim organom, ki porajajo ono „ostro sapico“, ki je pričela pihati preko kranjskih učiteljskih ušes.